

N.F.S. Grundtvig “Nok et Par Ord om Bjovulfs Drape”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.6, maj 2015

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1815 (SJ: 254)

Teksten er etableret af Vibeke A. Pedersen

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning ph.d. Robert E. Bjork

I øvrigt takkes cand.phil. Niels W. Bruun

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[A:1105]

Nok et Par Ord om Bjovulfs Drape.

Udgiveren af dette Digt, Hr. Etatsraad Thorkelin, har, som venteligt var, optaget mig mine forrige Par Ord saare ilde, og da jeg virkelig, uden at *det* var min Hensigt, sagde ham Ting, der ere haarde at døie, vil jeg deri ei saa synderlig fortænke ham. At han taler mig til som en Pog der skal staae Skoleret, kunde jeg vel have lidt mere at indvende imod, men det er nu engang Mode i den danske Skriveverden, og Moden veed Man jo er en Tyran, hvis Venner har det ondt nok, saa Man ikke bør være for stræng i det Kapitel. Men, Udgiveren har forivret sig saaledes, at han erklærer alle mine Rettelser for Tant og Galskab, og trodser paa at jeg umulig kan bevise dem, see, det er for galt, og dertil maatte jeg ikke tie, naar Udgiveren ei selv vilde tilstaae at han havde overilet sig, og det vil han ikke, og hvor nødig jeg da end vil drage Fordeel af en Oldings Svaghed, nødes jeg dog til at see jeg kan viske Pogestemplet ud, som han har trykt paa mine Bemærkninger, og ihvor grusomt det nu end kan synes at forstyrre Glæden, Saadant uidentivl har vakt hos

mange, kan jeg dog ikke sige just, jeg gjør mig synderlig Samvittighed derover, thi min Skyld er det ikke, at de har troet mig ei blot saa slet men selv saa dum, at laste hen i Veiret hvad jeg ei forstod, blot for at skaffe mine Fiender en Triumph, og mig en dygtig Tugtelse af Lexikon [\[A:1106\]](#) og Grammatik, to saa haandfaste, umiskundelige Ægtefolk, at hvem de faaer i Klørne, ham frelser hverken Bønner eller Flugt. Nu, i slige Hænder maae jeg lade Udgiveren falde, men min Skyld er det ikke, han har selv udæsket de to Kiæmpefolk, og alt hvad jeg endnu kan gjøre, er, ei at røre ham med mindste Finger, men ikkun pege paa den Stilling hvori han selv har sat sig. Vil Grammatik og Lexikon frikjende ham, da har jeg Intet derimod, men mig skal de frikjende først, thi som et Barn har jeg gjort hvert Skridt i deres Ledebaand, og, nu til Sagen.

Jeg har sagt at Udg. har sammenblandet adskillige Begivenheder og forvandlet Fyrstenaavne, som *Hrædel*, *Herebald*, *Hædkyn* og *Heardred* til ubetydelige Tillægsord. Forudsat nu, hvad jeg har viist, at disse Ord forekomme oftere og i heel mærkelig Forbindelse, da kan der intet Spørgsmaal være om, at er det Mandsnavne, da maa det give stor Forvirring at oversætte dem som Tillægsord. Nu, det nægter da Udg. ikke heller, men han nægter trøstig Hovedsætningen, og den skal jeg nu bevise. Lettelig indseer Man at her spørges ikke om hine Ord *kunde* bruges som Tillægsord, ei heller om de maaskee andensteds bruges saa, thi bruges saa *kan* jo ethvert Navn som har nogen Betydning i Sproget, det kan Hrodgar og Hrodmund ogsaa, men her spørges kun, *om de bruges saaledes i Bjovulfs Drape*, og nu siger jeg, først, at Man aldrig der skal finde et af disse Ord lagt *til et Navn* som jo ellers [\[A:1107\]](#) er sædvanligt, og dernæst, at der aabenbar er fire Personer i Digtet, som ei have andre Navne end disse Ord, og at Ordene aldrig bruges uden om dem, og er min Paastand saa ikke uimodsigelig beviist, naar jeg beviser dette, da veed jeg ikke hvad det er at bevise.

Hrædel. Dette Ord forekommer først S. 31 hvor Hrodgar siger, at *Gothernes Hrædel* gav Bjovulfs Fader Egthjof sin eneste Daatter, og allerede her er det i mine Øine klarlig et Navn, thi et Tillægsord kan det jo ikke være, da her intet Ord er, hvortil det kan lægges, og ene kan det ikke staae, uden at være enten et almindeligt eller særdeles *Kongenavn*. Hvilket det nu er, vil vi her lade uafgjort, og kun bemærke at den Gothekonge her tales om, kan ei være *Higelak*, thi var han *ung* i Bjovulfs Manddom, kunde han ei være hans Morfader, derimod see vi let, at for Tidens Skyld kunde den Konge godt være *Higelaks Fader*. Nu kaldes Higelak netop S. 113, 139, 176 og 222 udtrykkelig *Hrædels Søn* (sunu, eafaran Hreþles) fremdeles kaldes Higelak *Hrædlingen* S. 144, hvilket Ord dog vel ligesaa vel er udledt fra et Navn, som *Skefing*, *Skylding* o.s.v., og heraf mener jeg det er soleklart, at *Hrædel er Navnet paa Higelaks Fader*. Endelig fortæller Bjovulf S. 181 at *Kong Hrædel* (Hreþel cyning) tog ham af

hans Faders Huus som en syvaars Dreng og opfostrede ham, og S. 184, at da Hrædel var død, begyndte Krigen mellem Svenskere og Gother. Naar Man hertil føier S. 164 hvor paa et, mig endnu lidt dunkelt Sted, staaer: Hrædels Efterladte, da findes Ordet ikke mere i Digtet, men *Hrædling* bruges endnu 217 og 219 om Higelak og hans Brødre. Er nu Hrædel saa aabenbar et Navn, da er det intet Under at det har sat Udg. som ikke erkjendte det i stor Forlegenhed, som da ogsaa viser sig deri, at han oversætter det, alt efter Omstændighederne: Rex, Princeps, celer, timore vavuus, verendus, pectus.

Herebald og Hædkyn. Disse Ord findes ei i hele Digtet før S. 181 hvor Bjovulf siger, at den største Modgang Hrædel havde, var med hans Børn: Herebald og Hædkyn og Higelak. Udg. siger det skal hede at ingen Ting var værre for *ham* (efter Udgs. Mening Higelak) end det **[A:1108]**vaabenmægtige og hedenske Folk var for hans Børn og Higelak, men uden at tale om Meget som baade Skjald og Grammatik har herimod at indvende, vil jeg blot nævne den Omstændighed, at Higelac, den klare Nominativ, som ved en Conjunction er bundet til to andre Nominativer (Herebald and Hæpcyn) maae rives derfra og gjøres til Dativ, som Grammatiken vist paa ingen Maade tilstæder. Fremdeles maae selv Udg. tilstaae at der heel igjennem S. 182, 83 og 84 tales om et *Brodermord* og Faderens Sorg, og naar der nu S. 182, efter Ordene: Herebald, Hædkyn, Higelak, læses: den *Ældste* faldt for *Broderhaand* da *Hædkyn* skjød sin Elskede, da mener jeg det maae kaldes afgjort, at Herebald og Hædkyn ere Navnene paa Higelaks Brødre, ja, er det vist, at Hrædel er Navnet paa Higelaks Fader, kan end Ingen være bekjendt at nægte det. Til Overflod vil jeg dog anmærke, at Herebald kun nævnes eengang til, S. 184 hvor der staaer at Faderen sørgede over Herebald, men kunde dog ikke hade hans Morder fordi han elskede ham, at 185 læses: *Hædkyn Gothernes Konge*, S. 217 Hrædlingen Hædkyn, og at Ordet ei forekommer tiere.

Heardred. Dette Ord staaer ikke tydelig uden S. 177 og 78. Der staaer, at da Higelak var faldet, tilbød Man Bjovulf Kongestolen, fordi Man ei turde betroe *et Barn* Regimentet, men det kunde Ingen sige at han spillede Herre over *Heardred* eller tragtede efter Kronen, han opfostrede ham i Ære og Kjærlighed til han blev ældre og selv kunde raade, men saa kom Others Sønner til Gothland paa Strid, *Higelaks Søn* faldt og da *Heardred* var fældet, drog Ongenthjovs Søn tilbage og lod Bjovulf beholde Kongestolen. Udg. vil derimod at heardred skal oversættes ved imperiosus og consiliosus og forstaaes om Higelak, skjøndt hans Fald i *Frisland* forud er fortalt, skjøndt han da maae gjøre en klar Dativ heardrede til Nominativ og skjøndt der efter hans egen Tilstaaelse tales om en Søn af Higelak, der ei gives andet Navn end Heardred.

Saaledes troer jeg da klarlig at have beviist en af mine største

Anker, en Anke, som angik et heelt Afsnit af Digtet, og som for blot at gennemføres fordrede et temmeligt Bekjendtskab med Dig[A:1109]tet, og maatte, gennemført, omtrent bevise sig selv, thi naar Man angiver et *saa simpelt* Middel, hvorved der kommer utvungen Mening og Sammenhæng ind, hvor de fattedes før, da skulde egenlig Ingen kræve videre Beviis, og det store, uigjendrivelige Beviis har jeg alt ført for Enhver, der vil gjøre sig den Umage, at gjennemlæse den latinske Oversættelse med mit Par Ord ved Siden. Imidlertid er det rimeligt at Man i vor saa saare aandelige Tid fordrer meer haandgribelige Beviser, og dem har jeg nu givet, røkke dem, hvo som kan!

(Fortsættes.)

[A:1121]

Nok et Par Ord om Bjovulfs Drape.

(Fortsættelse.)

Nu kommer da Raden til de *enkelte* Steder hvor jeg har misbilliget Oversættelsen, og intet af dem er vel mærkeligere for Alle, end Stedet i Indledningen, hvor Udgiveren siger der tales om en Bjovulfs Tog, jeg derimod, at Skjalden beretter Skjolds Liigbegjængelse. Dette kalder Udg. reent Galskab og paastaaer trøstigt, at den hele Fortælling er et Foster af min egen Indbildningskraft, hvori den gamle Skjald har hverken Lod eller Deel. Nu, kunde jeg, uden i alle Maader at træde Sandheden for nær, tilegne mig den Fortælling, da veed jeg ikke hvi jeg skulde skyde den fra mig, eftersom det er dog slig en faver og velsignet Tale, som vel ingen Skjald skulde skamme sig ved, men man maae dog vel kalde det heel ubegribeligt, hvorledes det kunde falde mig ind at digte den selv, og lige for Modpartens Øine skyde den ind i det gamle Kvad, ubegribeligt, siger jeg, thi for at kunne gjøre det, maatte jeg paa eengang været saare klog og saare dum, vel bevandret og vankundig i det gamle Kvad. Dog, saa gyldigt end et saadant Beviis skulde være for hvem der ei kan eller vil see efter selv, lade dog vel ikkun Faa det gjælde, og jeg faaer da vel see til at finde paa et meer haandgribeligt, hvor vanskeligt det ogsaa er i slig en Sag at tilfredsstille dem, der ikke kjende Sproget og ei vil nøies med ind[A:1122]vortes Beviser, thi til Sprogkyndige taler jeg jo ikke her, fandt de sig ikke selv forbundne til at give mig Ret, da var det slemt for dem eller for mig. Tager Man nu Indledningen for sig i den latinske Oversættelse, da finder Man, efter nogle ret klare Ord om Skjold Skefing og nogle halvklare om en Søn han skal have havt, ved Navn Bjovulf, en heel uforstaaelig Betragtning af Skjalden, som begynder med de Ord: Ita debes

cimeliorum og slutter S. 5 med: Virtute mactas. Nu følger Noget indtil Slutningen, som Udg. udgiver for en Tale om et af Bjovulfs Tog, men saa meget er vist, at i Oversættelsen nævnes *intet Navn*, findes ingen Tilbageviisning til de forrige Navne, ingen Underretning om hvor Reisen gjaldt, eller hvad Udfaldet var, men kun en mørk Tale om at Man skulde bort, om et eller flere Skibes Ladning, og om Heltenes Sorg over, at de ikke vidste hvem der skulde hjemføre det Bytte. Er nu denne Oversættelse rigtig, da har den gamle Skjald strax i Indledningen givet os et Brudstykke om et Tog uden Hoved og Hale, som faldet ned af Skyerne, uforstaaeligt for alle, uden Sammenhæng med det Forrige eller Følgende, og med den forunderlige Efterretning i Enden, at *Helte* droge *sørgende* paa Tog, som ei pleiede at være deres Skik, og at det var deres Sorg, hvem der skulde eie de Klenodier, som var *paa deres Snekker*, en Sorg Kjæmper ei pleiede at huse, saalænge Armen kunde røre sig og Sværdet holdt.

Derimod siger jeg, at efter Talen om *Skjolds* **A:1123** Vælde og Gavmildhed, følger en Betragtning over Troskaben som maae findes hos en gavmild Konges Kjæmper, hvorved end videre dannes en naturlig Overgang til en kort Fortælling om, hvorledes Skjolds Kjæmper, endnu efter hans Død, viiste ham Troskab og Hengivenhed. Nu vil Ingen nægte, at Dette *ubeseet* er langt rimeligere, at det er fast utroligt om en Skjald, der viser at han var ingen Fusker i sin Konst, at han vilde strax i Indledningen rykke os ind i en mørk Tale, som hverken er hugget eller stukket, men uden Sammenhæng ei alene med hans Hovedsag, men med Alt i Digtet; og derimod høist rimeligt, at han i Indledningen, der jo unægtelig begynder med Skjolds Priis, vilde ene og alene forherlige Ihukommelsen af Hrodgars og Skjoldungernes Stamfader, og kunde det da, efter hans Ord, endog blot være *tviivlsomt*, hvilken af de to Forklaringer Man skulde vælge, da maatte min upaatvivlelig kaares uden videre Betænkning. Men nu tør jeg paastaae, at om min Forklaring var, med Hensyn paa Skjald og Sammenhæng, nok saa upassende og Udgs. derimod i disse Henseender den meest rimelige, saa tvinge dog klare Ord til at lade min gjælde, og det skal jeg stræbe at vise, ved Ord for Ord at gennemgaae de vigtigste og klareste Linier.

Him þa Scyld gewat
To gestæp hwile.

vil Udgiveren oversætte: "da han skulde begive sig bort til bestemt Tid" jeg har derimod i Rimet oversat:

Da Skjold var hængangen
I Døden til Roe.

At nu scyld betyder i Sproget hverken meer eller mindre end *Skjold*, det være nu Vaabenet eller Manden lærer Digtet saavel som Lexikon, at gewat (Imperfekt af gewitan) betyder ligesom det danske *gik bort* baade enhver Reise og den lange Reise, kan Man og læse i Somners Lexikon, og heraf er det da klart, først, at scyld her maae betyde *Manden Skjold*, siden Gang og Rørelse følger efter, og dernæst, at hvis Sammenhængen tillader det, kan selv disse blotte Ord aldeles rigtig oversættes: *Skjold døde*. Men her behøve vi ikke at tage det saa knap, thi ligesom to er *til*, saaledes er ogsaa stæp og gestæp *Trin*, *Fjed* og hwile *Ophold*, *Hvile*, og nu kan dog vel ingen |A:1124tvivle om at her staaer om Skjold at han døde, og at min Oversættelse er den eneste rigtige. Hvorledes nu Udgiveren er kommet til sin, kan Ingen fordre oplyst af mig, men Saameget vil jeg dog sige, at han har gjort det klare Substantiv scyld til Imperfekt af Verbet sceoldan som stundum skrives scyld, men almindelig, som ogsaa her i Digtet f. Ex. S. 82, scolde, burde, skulde, og gjort det klare Imperfekt gewat til Infinitivet gewitan, og paa den Maade kan Man rigtig nok faae sære Ting ud.

Hi hine þa ætbæron
To brimes waroþe
Swæse gesipas
Swa he selfa bad
Þenden wordum weold
Wine Scyldinga
Leof landfruma
Longe ahte.

I mit Riim heder det:

Saa toge i Hænde
De kjærlige Svende
Det Liig af Kong Skjold,
Til Stranden de bare
I sørgelig Skare
Den Herre saa bold,
De Liget udførde,
Som selv han befoel,
Mens Tungen han rørde
Paa Konningestoel
Og styred med Blide
De Lande saa vide
Saamangen god Dag.

Ordret staaer der: De ham da henbare til Havets Bred, de søde Staldrødre, som selv han bad, mens han havde Ord i sin Magt, den Skjoldungers Ven, den kjære Landsfader, temmelig længe. Er nu dette uimodsigtelig saa, som det dog visselig er, da er det jo ogsaa

vist at Digteren fortæller hvorlunde Skjolds Mænd bar hans Liig til Stranden efter hans Befaling i sit Livs Dage, og altsaa er min Oversættelse ikke, som Udg. siger, *Galskab*, men et frit Udtryk af den gamle Skjalds utvivlsomme Mening. Hvad derimod Udgiverens Oversættelse er, maa Andre bedømme, naar jeg nu faaer den anført og gennemseet: “Hirden samledes ved Strandbredden. Sine **A:1125**hulde Staldrødre havde han selv saaledes bedet. Medens han med Ord styrede Skjoldungernes Venner, var han længe Landets elskede Fader.” hine, denne almindelige og klare Accusativ af *he han* (see Hiccesii Litteratur Septentrional p. 22) er da gjort til Nominativ. Singul. hine en Tjener, skjønt Verbet ætbæron saa aabenbar er Pluralis og har det tilsvarende Pronomen *hi de* klarlig foran sig. Fremdeles oversættes ætbæron *samledes*, skjøndt Udg. selv veed at det aldeles utvivlsom er *henbare*, (bare ad) thi saaledes oversætter Udgiveren jo selv Ordet S. 41. L. 22. Endvidere adskilles de saa klart sammenhørende Linier: “*som han selv bad*” og “*medens han kunde tale*” ved et Punktum, og den klare Nominativ Wine Ven, gjøres, jeg veed ikke til hvilken Casus for at blive Object til sit eget Object: Verbet *weold raadte*, skjøndt dette aldrig her kan styre noget andet Ord end wordum *Ord* ved dets Side, som derfor og staaer i *Dativ*, den Casus Verba *af det Slags almindelig* styre, skjøndt *wealdan* som en Undtagelse, ellers helst skal styre Genitiv: (Hicces p. 73). Hvad nu Grammatik og sund Sands siger hertil, behøver jeg ikke at tilføie.

Dette være nu nok herom, thi hvad jeg selv har udgivet for *tvivlsomt*, er jeg ikke forbundet til at forsvare, skjøndt jeg nu seer mig i Stand dertil, unødvendig Vidtløftighed vil jeg undgaae, og naar det først er vist at her tales om Skjolds Død og Liigbegjængelse, som jeg nu har beviist, naar Udg. selv maae tilstaae at der i det Følgende staaer at *de førde ham* ud paa et Skib, at Skibet gik ud i Havet og at Heltene sørgede over at de ikke vidste hvor den Ladning blev af, da kan der jo ingen Tvivl være om Noget af Det jeg har udgivet for *Vist*. At jeg *mener*, ved Hjelp af Sagnet om Scef at have fundet Aarsagen, *hvi Skjold vilde saaledes* bisættes, det er en anden Sag, som jeg vel anseer for vis, og skal i sin Tid videre omtale, men at tvistes med Udg. derom, falder mig vist ikke ind, saalidt som jeg har dadlet ham, fordi han ei havde anmærket Saadant.

(Fortsættes.)

A:1139

Nok et Par Ord om Bjovulfs Drape.

(Slutning.)

Om alt det Øvrige kan og vil jeg fatte mig kort. Om den danske *Bjovulf* vil jeg kun sige at jeg langt fra listig at skjule Ordets Nærværelse i Indledningen, har *udtrykkelig* anmærket at det ogsaa fandtes der, og havde det ei været mig umuligt at faae det til at falde i Verset, havde jeg netop sat det i Rimet for at undgaae en Udlæggelse jeg godt forudsaae. Resten en anden Gang.

hiorta kalder Udg. et *selvgjort* Ord, men at *jeg* i det Mindste ikke selv har gjort det, kan Man see i Somners Lexikon.

Udg. siger at jeg i Talen om 3die og 4de Sang har lastet ham fordi han oversætter fyr ved Sværd, men vil Læseren eftersee Skilderiet No. 63, da skal han finde lidt Andet, nemlig Udgs. *tre* Oversættelser af Talemaaden hine fyrwyt bræc Nysgjerrighed kom over ham, og her er da vist ikke Stedet til at tvistes om enten Ordet fyr, *naar det stod for sig selv* kunde oversættes *Sværd* eller ikke. At fyr saaledes virkelig er *Ild* har jeg jo aldrig nægtet, men derfor bliver fyrwyt aldrig en *Bavn*, og derom, om de ignes angari i Oversættelsen S. 20 og i Index rerum S. 237 var jo Talen. Hvorvidt ellers den bekjendte Ting at Ordenes Brug kan være forskjellig i *Poesie* og *Prosa*, berettiger Udg. til i *eet og samme Digt* at oversætte de *samme* Ord paa den meest *modsatte* Maade, hvilket han **A:1140**trøstigt indrømmer at have gjort (Skilderiet No. 68) vil jeg ikke undersøge, men at et saadant Sprog eller Digt ikke var til synderlig Gavn, det veed jeg nok.

Udg. kan slet ikke lide, at jeg har rettet de 300 Mand han i sjette Sang S. 31 tillægger *Bjovulf* til: *tredive Mands Styrke*, og paastaer at XXXtiges er *tredive Snese*, som da rigtig nok blev *ikke tre* men sex hundrede, men jeg vil blot bemærke, at hvad det saa end var, staaer der udtrykkelig at *Bjovulf* havde det i *sit Haandtag*, on his mundgripe, og det blev dog med de 300 eller 600 Mand lidt vel Meget.

Om *Bjovulfs* Vaaben vil jeg kun sige, at efter Ordene (S. 36): Send til Higelak (onsend Higelace) nævnes Vaabnene, men *ingen Grav* og Mening kan da vel ikke være tvivlsom.

Ved syvende Sang (sjette er en Trykfeil) havde jeg bemærket Latinens Urimelighed, som Udgiveren selv indrømmer ved nu at give en splinternye Oversættelse, som jeg ei vil opholde mig ved at drøfte, men kun anmærke at Ordet handbonan som Udgiveren her vil gjøre til Overgivelse og S. 186 til en farlig Haand (manu periculosa) øiensynlig er samme Ord som handbanan S. 101 hvor Udg. selv oversætter det ved Drab (*Haandbane*) og kan ikke paa noget af Stæderne anderledes oversættes. Det interesserer mig paa ingen Maade at gjøre et nyt Navn, men naar der staaer at *Ægthjov* blev heapolafe to handbonan da tvinger Grammatiken mig til at antage Heathalaf for et Navn.

Om 8de og 9de Sang, hvis Dunkelhed jeg selv indrømmede, tier jeg helst, til jeg veed Beskeed, men siden Udg. med saa

grammatikalsk en Gebærde spørger mig hvor Nominativet til Ræmis (s. 41) skal komme fra, naar det ikke maae være holm, vil jeg dog spørge igjen hvorfor Ræmis endelig skal have en Nominativ og ikke kan nøies som saamangt et Ord maae med en Følgesvend in casu obliqvo som heapo her, og endvidere, hvor Man skal faae et *Subjekt* til Verbet ætbær naar Man river holm ud af dets Favn?

Om Volsungen kan jeg nu ikke sige meer end jeg har sagt, og om Ordet stapole kun anmærke at i Somners Lexikon oversættes stapul Grundvold og steopl Taarn, hvorfor Man nu skulde vælge det meest urimelige i alle Maader, veed jeg ikke.

|A:1141 Om brand Healfdanes (S. 78) vil jeg kun sige, at naar det ikke forstaaes om Hrodgar, da er der, tvertimod Skjaldens bestandige Brug, i Perioden, selv intet Subject til Verbet forgeaf skjænkede, samt at Sværdet siden *udtrykkelig* nævnes mellem Gaverne.

Udg. gjør sig ret saare lystig over disse mine Ord (Skilderiet No. 64) at ihvorvel 16de og 17de Sang er mig dunkle, tør jeg dog sige for vist at en *Hengest* med sine Friser fulgte Dannehæren og omtales som den egenlige Høvding. Dette skal allerede være taabelig Snak, fordi Hengest, som *gjæstede* Friserne, maatte da været sit Fædrenelands Fiende og Landsforræder; men *kan Man da ikke gjæste sine Venner*, og staaer der ikke udtrykkelig S. 86 at de gik til Frisland for at besøge Venner, og see til deres Hjemstavn Neosian freondum, geseon hamas. Vigtigere maae den Indvending synes, at *Hengest* kunde være at almindeligt Udtryk for en Søkonge, og derfor har jeg ikke heller anført Ordet mellem de *aabenbare* Mandsnavne der ere forvandlede, men naar Man veed, hvad der jo er unægteligt, at *Hengest* er et Mandsnavn, naar der i den hele Tale om Toget ingen Høvding nævnes for Dannehæren, *hvis det ikke er Hengest*; naar Man slet ingen Exempler veed paa, at dette Navn er brugt som et Appellativ, naar Tiden og Stedet kan, saavidt vi veed, tillade at ansee denne Hengest for den Bekjendte af dette Navn, og naar endelig Grammatiken paa adskillige Steder ei tillader at tage Ordet appellativisk, da mener jeg at have aabenbar Ret. Videre at udføre dette vil jeg opsætte, og kun bemærke, at naar Udg. siger: Wig hengeste er et Søslag, Fin hengeste Søhanen Fin og burh hengeste Søestad, da svarer Grammatiken kort og godt: Hengeste er en klar *Dativ* der lader hver være god for sig og *tilegner* sig kun hvad der *rækkes* og *times den*. En i flere Henseender mærkelig Ting, og som i mine Øine var nok til at bevise at det baade er om en Hengest og om *den bekjendte Hengest*, er jeg hændelsesviis kommet over og troer dog at fornøie Nogle ved Meddelelsen. Hos Hickers i hans Lingv. Septentrional. Thesaur. T. I. P. 192 findes et Brudstykke der forkyndes som den eneste Levning af et gammelt angelsaxisk Digt, der efter Brudstykket at slutte, maae have været et saare poetisk og inder**|A:1142**lig deiligt Kvad, hvor en *Skjold* Skefte

indføres talende og vækker alle sine hensovne Helte, medens Fugle sang og Maanen skinned under Skye. Da opstod en guldprud Helteskare og deriblandt *Sigefred* (udentvivl Sigurd Fafnisbane, som Tydskerne kalde Sigfred), *Ordlaf* og *Gudlaf* og *Hengest selv*. Naar Man nu i Bjovulfs Drape finder en *Hengest* i *Skjoldungers* Tjeneste og ved Siden af en *Gudlaf* og *Oslaf* S. 88, da kan Man dog vel ikke tvivle om at have en Mand og *samme* Mand for sig, og at en angelsaxisk Skjald meende den bekjendte Hengest, naar han sagde *Hengest selv*, behøver dog vel heller intet Beviis. Kunde der ellers findes Mere af dette Digt, vilde det upaatvivlelig saare opklare ei alene mangt et Sted i Bjovulfs Drape, men og i det Hele Angelsaxernes Oldsagn, og Muligheden tør Man vel, ved at see paa Bjovulfs Drape, paa Engellændernes Forhold til deres litteraire Skatte, og Stædet hvor Brudstykket fandtes (i en Homilie-Samling) trøstigt antage. At jeg nu, paa saadanne Grunde udgav det for *Vist* at en *Hengest* omtales som Dannehærens Høvding, kan jeg aldrig angre, men om Udg. kan bevise jeg derved har ført taabelig Snak, det blive hans Sag.

Det dunkle Sted om Brosinga-Men S. 92, vil jeg her saalidt som hist indlade mig videre paa, end at gjentage: ikke *det* men *Halskjæden* som Dronningen gav Bjovulf, og om hvilken Skjalden klarlig siger at *næst efter* Brosinga-Men, har han ikke hørt tale om noget kosteligere Smykke, *den* havde Higelak, og at han kaldes her Svertings Ætmand er saa vist, som at der staaer Higelac geata Nefa Svertinges, og saa vist som at Nefa Nepos en klar *Nominativ* det kan hvo som ikke veed det, see i Digtet og i Somners Lexikon.

Jeg har, i Anledning af 24de Sang, sagt, at Bjovulf gav ikke Hrodgar *Jettesværdet*, thi det var smeltet i det hede Troldeblod, men kun Hjaltet som ene var blevet tilovers, og hvorpaa de mærkelige Runer stode. Udg. spørger, om *Mennesket* ikke veed at hilt i Angelsaxisken og hialti i Edda bruges for det hele Sværd. Hertil svarer *Manden*, at herom vil han ikke trættes, men at Udg. burde vide at der S. 122 staaer om *Jettesværdet*, hvor forunderligt det var at det aldeles *smeltede* (gemealt) ret som Iis naar den opløses, hvilket Udg. dog selv har oversat. |A:1143|Erat mirum quod totus liqvefactus fuerit, glaciei simillimus. At Troldeblodet var Skyld deri siges baade i de foregaaende Linier og i de følgende, hvor der tillige staaer at kun *Hjaltet* blev tilbage, og naar nu Bjovulf siden S. 126 taler om dette hilt og naar det S. 127 gives Hrodgar i Haand og dets Runer skaandes, da havde Man vel skjellig Grund til ved hilt *her* kun at forstaae Hjaltet om Ordet end ellers, hvad jeg ikke veed, og Somner fortier, skulde findes brugt for det hele Sværd. Indvendingen, at saa stort et Sagn som det der omtales ei kunde faae Rum paa Hjaltet, er det hverken Udgvs. eller min, men den gamle Skjalds egen Sag at forsvare, men paa hans Vegne vil jeg dog erindre, at naar han først har tillagt Bjovulf *tredive* Mands Styrke og

udtrykkelig sagt (s. 118) at det *Jettesværd*, som naturligt, var enhver anden Mand end Bjovulf for svært, da kan han fordre at vi skal maale Sværdet efter Bjovulf og Hjaltet igjen efter Sværdet, hvorved der, som Man let seer, bliver Rum til Adskilligt.

Det skal ogsaa være galt, at jeg tager Heremod i 24de Sang for et Mandsnavn, men da Udg. ei kan nægte, at det er et gammelt bekjendt Navn, da han selv tilstaaer at der i den 14de Sang tales om Helten Hermod, og ei kan nægte, at der i den 24de tales om en Helt, der ei gives andet Navn end Heremod S. 129, kan jeg spare videre Beviis.

Med en Pathos, der nok sjelden befandt sig paa et urettete Sted, beklager Udg. sig over at jeg tilskriver ham den Beskyldning for Blodtørst, som Latinen lægger paa Hæreths Daatter, Higelaks Dronning, men hvad kan jeg Andet, naar den ikke findes i Texten. Der findes, som sagt, nogle mig dunkle Ord i denne Fortælling, som hindre mig fra, naar jeg, som her er nødvendigt, vil undgaae selv den mindste Feiltagelse, at oversætte den, men her behøves det ikke heller, thi ligesom det er klart at Skjalden kunde dog ikke sige selv om den arrigste Kvinde, at Ingen turde nærme sig det Dyr uden dets Frue Næmig pæt dorste etc, (S. 145) saaledes er det jo dog et soleklart Beviis baade mod hendes mageløse Grusomhed imod Kongens Venner og med hendes Hjemreise, at hun (S. 149) skjænkede i Hallen for den hjemkomne Bjovulf og viisde Kongens Mænd alt Venskab. |A:1144| Nu at skabe en *anden Hæreths Daatter*, blot for at den første kan blive ved at være et Uhyre, er en Udflugt jeg i det Mindste ikke finder min Regning ved at gribe til; heller vil jeg for dog ikke ganske omsonst at gjentage saa klare Ting, bemærke den Synderlighed at Saxo ogsaa taler om en svensk Kong Hereths Daatter hvis Jomfrubur vogtedes af Udyr (Edit. Steph. 169) thi vel kan jeg ikke rime de Fortællinger sammen, men mærkelig bliver Ligheden ikke desmindre.

Udg. paastaer det strider mod Sprogets Natur at oversætte Suna Frodan ved: til Frodes *Søn*, men er det sandt hvad Hickers siger (T. I P. 11) at sunu Søn har i Dativ baade sunu og suna, er det foregaaende og tilsvarende Adjectiv gladam upaatvivelig Dativ, som Man maae slutte af Paradigmet hos Hickers P. 16 og er endelig frodan Genitiv som Paradigmet Vitega, Vitegan synes at lære; da vilde jeg hellere sige at de omtvistede Ord *umulig taale en anden* Oversættelse end den jeg har givet, uden videre at inklade mig paa den dunkle Tale om samme Frodes Søn S. 132 &c.

Nu igjen at ville tale om den utopiske Hrædel og hans nonentiske Sønner, som Udg. behager at udtrykke sig, var at prøve Læsernes Taalmodighed for haardt, og efter da at have ført Beviserne for alle de Anker Udg. har antastet, inklader jeg trøstigt Sagen til Doms hos Boglærde her og hvert Sted.

Kun to Bemærkninger maae jeg end til Slutning gjøre, og den

første, er, at Ingen skal mene jeg indbilder mig at være mere end hvad jeg er, en pur og bar Begynder i det angelsaxiske Sprog, fordi jeg med Held har kunnet føre Grammatik og Lexikon i Marken mod en Mand der beraaber sig paa 25 Aars Studium, thi det hænge nu sammen med dette Studium som det kan og vil, saa har jeg her kun afvæbnet det ved det lille uskyldige Kneb, at tie, eller udtrykke mig varsom, hvor jeg ikke vidste ret Beskeed, og idelig at spørge Hicles og Somner, hvad de meende om min Mening, førend jeg yttrede den. Havde Udg. brugt samme Kneb, vilde ethvert andet og hele denne Tvist og en stor Deel af mit Arbeide været overflødigt, og det er Altsammen Noget, jeg gjerne vilde ønsket.

Den anden Bemærkning er et lidt egennyttigt, men dog lovligt Ønske, at nemlig visse Folk dog |A:1145|engang vilde lade den underlige Grille fare, at jeg hader *Grundighed*, fordi jeg af mit inderste Hjerter hader det *skinlærde* Væsen og alle *Skingrunde*, samt at jeg skulde lade mig saa forskrækkelig tyrannisere af en utæmmet Phantasie, thi ihvorvel jeg ingenlunde kan tjene Udg. eller Nogen med enten at oversætte Bjovulfs Drape eller overalt gjøre Noget, *uden Phantasie*, mener jeg dog at min ivrige Omgang med Grammatik og Lexikon maae frikjende mig for den Beskyldning ei at kunne eller ville holde Styr paa min Smule Phantasie med et Gran Fornuft. Dixi.

N. F. S. Grundtvig.